

OŠ TRNOVO

Od prvih korakov v ekologiji do uporabe tiskanih medijev za ozaveščanje k trajnostnemu načinu življenja pri pouku v osnovni šoli

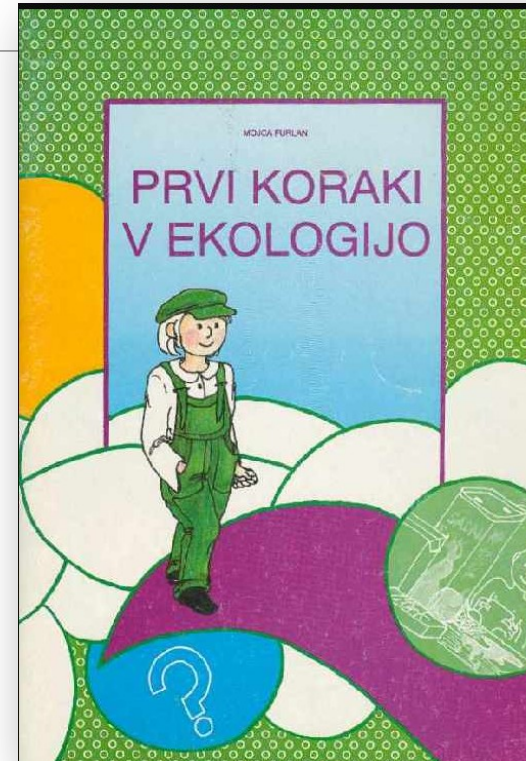
"MLADI V PROGRAMU EKOŠOLA ZA TRAJNOSTNO DRUŽBO", LESKOVEC PRI KRŠKEM 25. MAJ
2024

MEDNARODNA KONFERENCA

AVTORICA: MOJCA FURLAN
OŠ TRNOVO, LJUBLJANA

Začetki okoljske vzgoje v Sloveniji

- Zavod RS za šolstvo, 1990
 - ESIP (Environment and School Initiatives Project)
 - Ddr. Barica Marentič Požarnik
- Okolje in šolske iniciative
- Prvi koraki v ekologijo
- Seminarji za učitelje
- Srečanje z ravnateljki OŠ
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje – Program Ekošola

Program Ekošola 1998

- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- Prva konferenca programa Ekošola v Sloveniji
 - Brdo pri Kranju, september 1998

VITR – vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj

- Vzgoja za vrednote (osebnostne, okoljske)
- Bioetično ozaveščanje
- Izobraževanje o okolju, za okolje, iz okolja
 - Razvijanje trajnostno naravnanih stališč
 - Spoštovanje življenja in narave
 - Odgovoren in kritičen odnos do okolja

Moji učitelji- vzorniki

Ddr. Barica Marentič Požarnik

Dr. Dušan Plut

Dr. Dušan Mlinšek

Dr. Jane Goodall

Metode okoljske vzgoje

Primeri dobrih praks v razredu prve in druge triade:

- navezovanje vsebine UN/LDN v 1. In 2. triadi na letne čase
 - okolje/naravoslovje in tehnika
- Interdisciplinarnost, korelacija in medpredmetno sodelovanje
- VIZ cilji
- Učne oblike
- Učne metode
- Trodimenzionalni vzgojnoučni cilji: **čustveni, spoznavni in akcijski**

Kako razvijati spoštovanje do živih bitij in okolja?

Ali je sploh potrebno, da naša šola razvija, spodbuja in živi vrednote kot so spoštovanje narave, občudovanje okolja, hvaležnost, sočutje in sobivanje do vseh živih bitij, ne le do ljudi?

Kako to doseči? Kakšna je povezava med naštetimi vrednotami in trajnostno usmerjeno družbo sedanjosti in bližnje prihodnosti?

Razvijanje /oblikovanje vrednot

- Vrednote so ključne za razvoj ekosistemskega mišljenja.
- Delovati proaktivno.
- Ciljno naravnani pouk:
 - za vzgojo celostnega razumevanja kompleksnosti našega okolja
 - vsak posameznik je pomemben pri ravnanju do okolja

Didaktična metoda uporabe besedil- bioetično ozaveščanje

- Povezanost z učnim načrtom.
- Vključevanje vsebin po lastni presoji- aktualne teme, dogodki, obeležitev svetovnih okoljskih dnevov.
- Predstavitev obveznih vsebin z drugega zornega kota.

Izbrane vsebine člankov skozi letne čase

-revije Ciciban, Moj planet, Pogled (vse Mladinska knjiga)

-vsebina vezana na letni čas bolj pritegne otroka

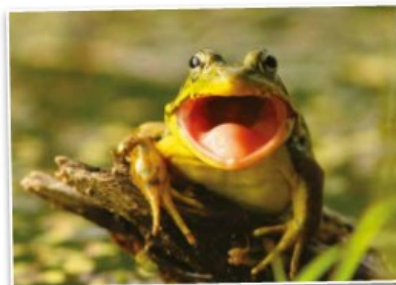
-besedilo članka je izhodišče za pogovor, likovno ustvarjanje, opazovanje narave in dejavnosti

pomlad

dvoživke

Pomagajmo žabam in drugim dvoživkam!

Vsaka žival je dragocena.

Zakaj potrebujejo našo pomoč?

Žabe spadajo med najbolj ogrožene vrste v Sloveniji in tudi v svetu. Vsako leto se po isti poti odpravijo do mokrišč, potokov, mlak, kjer odložijo mrest. Znanstveniki ugotavljajo, da so živele že v času dinosavrov. Zaradi gradnje naselij in cest smo presekali njihove ustaljene poti. Ceste so za žabe in druge živali smrtno nevarne.

Ograje

Kamnite ali goste žičnate ograje so ovira, ki žabe ustavi, da ne morejo nadaljevati poti do mrestišč. Primernejše so tiste ograje, ki niso pregoste. Spodaj naj bodo dvignjene vsaj 15 cm nad zemljo, da dopuščajo prehod žabam, ježem in drugim malim živalim. Živali se lahko zataknejo in si same ne morejo pomagati. Ostanjejo ujetje in počasi umirajo.

Kako lahko pomagamo žabam?

Ko se vozimo, prosimo voznika, naj zmanjša hitrost, da lahko opazujemo cestišče. Če je na cesti veliko žab, postavimo vozilo in izberemo drugo pot. Ne vozimo čez živa bitja. Žabicam lahko čez cesto pomagamo tudi s prenašanjem. Na območjih, kjer se žabe selijo do mokrišč, lahko organiziramo pomoč žabicam. Mnogi ljudje v krajih, kjer živijo, vsako leto pomagajo živalim preživeti.

38

Ko se temperature spomladi dvignejo in nekaj dni ostanejo nad ničlo in ob tem še dežuje, se iz prezimovališč na pot odpravijo žabe, pupki in druge dvoživke. Lani se je to zgodilo 1. aprila, letos pa se bodo selitve morda začele že v marcu.

Živali so dar narave.

Priprave in oprema

Začnemo v mraku, zato potrebujemo topla oblačila, pelerinco, gumijaste škornje in naglavno svetilko. Vedro, v katero dajemo žabe, naj bo visoko vsaj 30 centimetrov in zelo čisto. Kužkov ne jemljemo s seboj.

Varnost na cesti

Preden se odpravimo na cesto, si priskrbimo odsevni jopič in odsevne trakove, da bomo dobro vidni. Mimoidoče in voznike prosimo za uvidenost do živali. Največ prometa je med mrakom in nekje do 20. ure, ko je tudi žab največ. Včasih potujejo tudi do polnoči.

Kako jih prenašamo?

Ko pridemo na travnik ali rob ceste, pozorno gledamo na tla, da kakšne ne pohodimo. Žabico dvignemo previdno, z eno ali obema rokama. Pomembno je, da jo primemo pozorno, tako da nam ne skoči iz roke ali ne pade na tla, saj se lahko poškoduje. Pazljivo in nežno jo položimo v čisto vedro. Rokavice žabice motijo. Po prenašanju si roke umijemo z milom.

Kakšne so na otip?

Na otip so prijetne, nežne, krhke in niso sluzaste. Včasih so umazane od prsti in mokre. Lahko začutiš, kako njihovo telo utripa, kako se ustrašijo. Včasih se poskušajo skriti, nekatere bežijo, druge te gledajo, opazujejo. Med seboj so zelo različne ne le na videz, ampak tudi glede na to, kako se odzovejo na človeško bližino.

Lokacije za pomoč najdemo na FB-strani »Pomagajmo žabicam« ali v domačem kraju.

Ne vozimo po živih živalih!

FOTOGRAFIE: SHUTTERSTOCK, ILLUSTRACIJA: JAKA VUKOVIČ

Kam odnesemo žabe?

Žabe odnesemo v smer, kamor so namenjene. Krajev in mokrišč ne menjamo. Odnesejo jih vsaj 20 m stran od ceste, pazimo, da žab, ki so že na tleh, ne pohodimo ali ranimo. Žabe se čez nekaj tednov vračajo in tudi takrat potrebujejo pomoč.

Ali veš?

V Sloveniji je ogroženih več kot 40 odstotkov sladkovodnih rib, 55 odstotkov vrst ptic, 62 odstotkov sesalcev in 90 odstotkov plazilcev in dvoživk.

Na svetu je v zadnjih 30 letih izginilo 80 odstotkov žuželk, tri četrtine sladkovodnih živali, v zadnjih 44 letih pa smo izgubili 60 odstotkov divjih živali.

Mojca Furlan

Vr: Šani Isupnik, Rebert, Unica 2018

https://drive.google.com/file/d/100wq_CXyWk955qo_rbyBRx8FRw1ne6rf/view?usp=sharing

Literatura: Podnebne spremembe, Hawks N., Didakta, 1995
 Ozone in Ljubljana, Walker J., 2005, 1996
 50 letovskih stranic, ki jih pripravijo za vsako leto, leta 2005.

PODNEBNE SPREMEMBE

22.4. - DAN ZEMLJE

MANJ ŠKODLJIVIH PLINOV

KAKSNE SO PODNEBNE SPREMEMBE

- temperatura zračenja
- ledeniki se topijo
- poplave/suše/katastrofe
- kislilni dež → uničuje pitno vodo

- gladina morj se dvigne

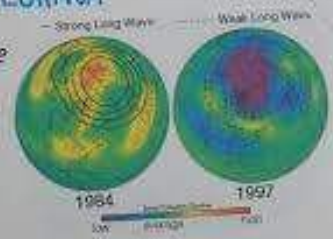

UČINEK TOPLE GREDE

- učinek tople grede → podnebne spremembe
- sončni žarki pridejo v atmosfero → ne pridejo več ven

OZON IN OZONSKA LUKNJA

- ozon 50km oddaljen od Zemlje
- ozon je plast plina
- koži in očesni rak → posledice
- pride več sevanja

V HLADILNIKU IN KLIMATI ANTARCTIDE NA TUDI UČE PLINI

- ne vozimo se z avti (nava goriva)
- manj CFC plinov/prepovedani
- posadimo čim več dreves
- varčujemo s toploto, znižamo temp.
- zavzemajmo se za naravo
- varčujemo z energijo
- nova goriva za ogrevanje → zelena goriva

Ljubljana → zelena prestolnica Evrope 2011

Zvezda park

Grayski grič z okolico

Mia, Astrid, Hana, 5c

Emma, Nika

poletje

varujem živali

Poletni živali potrebujejo posebno pozornost. Tu je izbor pomembnih napotkov, da bomo znali pravilno ravnati z živalmi v toplem in vročem obdobju leta. Številne podrobne nasvete najdeš tudi v junjski številki Mojega planeta. Prelistaj ga še enkrat.

8 nasvetov za poletne dni

Morske živali naj ostanejo v morju

Nekateri boste revijo prebrali že v prekrasnem okolju ob morju. Zato naj najprej spomnim na ravnanje z morskimi živalmi. Rakci, morski ježki, morske zvezde, konjički, hobotnice in ribe za življenje potrebujejo morje. Morje je njihov dom. Opazujmo jih v njihovem življenjskem okolju. Na obali ostanejo poškodovani in prepuščeni počasnemu trpljenju ter umiranju na soncu.

Ne puščajmo odpadkov

Na izletih, na obali ali na obrežjih rek ne puščajmo nobenih smeti. Odpadke odložimo v pokrite zabojnike. Živali delce plastike zamenjajo za hrano in počasi poginejo. Veliko pretresljivih posnetkov na to temo najdeš na spletu.

Sveža voda in senca

Vse živali potrebujejo svežo vodo, hladno senco ali ohlajene prostore. Hišni ljubljenci psi, mačke, ptice, kunci, morski prašički, hrčki, podgane in miške naj bodo čez dan v hladnih prostorih. Močna klima jim lahko škoduje. Tudi domače živali: krave, konji, ovce, oslički, kokoši, nujno potrebujejo senco in dovolj sveže čiste vode. Zunaj nastavimo napajalnike za ptice, v nizke posode pa svežo vodo za ježke in druge nočne živali. Obnemoglim čebelicam pripravimo raztopino sladkorja in vode. Polijmo jo po tleh, da si naberejo moči in odletijo. Žuželk ne utapljam v sladkih pijačah. Nastavimo jim sadje stran od nas in bodo odletele nanj.

Prilagojena prehrana in nega

V poletnih dneh hrane za živali ne puščamo v skodelicah. Ko pojedjo, posodo pospravimo in očistimo. Najbolje, da hrano ponudimo zgodaj zjutraj in zvečer. Muhe na hrani izležejo jajčeca, kar za živali ni užitno. V naravi je veliko klopotov in bolh, zato pri veterinarju kupimo zaščito v obliki ampule. Pozorni bodimo na težu živali in zajedavce, ki jih zdravilo uniči. Vedno imejmo v bližini telefonsko številko svojega veterinarja ali namestnika in dežurne veterinarske službe. V Ljubljani je vse dni in noči v tednu na voljo dežurni veterinar na Veterinarski fakulteti v Murglah.

Kužki so najraje v družbi skrbnika

Kužke sprehajamo zgodaj zjutraj in pozno zvečer. Vroč asfalt zelo rani blazinice na tačkah. Tudi potujemo zgodaj zjutraj ali ponoči, med vožnjo delamo kratke sprehode. Psi glave ne smejo nagibati skozi okno. Nikoli naj ne ostanejo sami v avtu.

Mačke so rade v znanem okolju

Večina mačk ne mara potovanja. Senco si bodo našle same, če jim bomo dali na razpolago ohlajene prostore. Med dopustom naj jih hrani kdo od poznanih. Tudi mačke zelo rade komunicirajo z ljudmi in se nanje navežejo. Rade imajo tudi družbo živali. Dve mački skupaj bosta lažje počakali, da se skrbnik vrne s počitnic. Pomagajmo tudi mačkam brez lastnikov.

Divje živali in košnja

Mnoge živali in njihovi mladički se zadržujejo v visoki travi. Med košnjo so v veliki nevarnosti. Pravilna košnja je od središča travnika navzven, da živali lahko pobegnejo. Hitre in močne kosilnice zadajo hude, celo usodne rane. Poškodovano žival takoj odnesimo k veterinarju, čeprav ni naša. Ne pustimo jih počasi umirati.

Recite ne izdelkom iz slonovine in koral

Verjetno že poznate žalosten podatek, da je v zadnjih 45 letih izumrlo kar 60 odstotkov divjih živali. Mnoge so odšle zaradi krivolova ali prodaje izdelkov iz njihovih delov telesa. Ljudje, živali in rastline smo prebivalci našega planeta. Vsi imamo pravico živeti. Ne kupujmo izdelkov iz živali. S svojimi nakupi ne podpirajmo ubijanja živali.

Vsem planetovcem hvala, ker skrbite za okolje in živali. To je naše skupno dragoceno bogastvo. Želimo vam čudovite počitniške dni.

Mojca Furtan

Kako pomagamo živalim poleteti?

Z vami, dragi bratci, skupaj ustvarjamo lepši svet tudi za živali. Potrebujemo le nekaj dobre volje, nekaj znanja in čisto malo truda.

Sveža voda

Vse živali potrebujejo svežo pitno vodo. Domačim živalim **vodo menjamo vsak dan**. Pticam pripravimo pitnike. To je lahko nizek podstavek cvetličnega lončka. Postavimo ga na višino. Deževnica – stoječa voda v sodih – je primerna za zalivanje. Treba jo je porabiti, ker se v njej hitro zaredijo ličinke komarjev. Ježem poleg sveže vode lahko nastavimo še mačje brikete, kak jajček, mokaerje.

Mačke so najraje doma,

kunci in morski prašički tudi. Nekatere mačke so zelo navezane na lastnike, druge manj. Med našo odsotnostjo poiščimo prijaznega človeka, ki bo žival vsak dan obiskal, jo nahranil in ji počistil stranišče. Problem osamljenosti in dolgočasja rešimo s posvojitvijo dveh mačk. Mačke in psi morajo dobiti **ampulo proti klopotom,**

bolham, garjam in glistam. Kupimo jo pri veterinarju. Mladiči potrebujejo posebno nego, pregledati jih mora veterinar.

Pes vzemimo s seboj na počitnice

Psi so družabna bitja. Želijo si družbe svojega skrbnika. S psi potujmo zgodaj zjutraj, pozno zvečer ali ponoči. Med vožnjo večkrat naredimo kratek sprehod. Pes naj ne gleda skozi okno, da si ne prehladi ušes. Klimo izklopimo. **Na plaži mora kuža imeti senco.** Potapljanje ni priporočljivo zaradi vnetja ušes. Igra naj se s plavajočo žogo in frizbijem. Zaščitimo ga pred okužbo s srčno glisto, ker je smrtno nevarna.

Pes se hladi veliko slabše kot človek. Ne hladi se s kožo, ampak samo preko jezika in nekaj malega preko blazinic na tačkah. **Znaki pregretja so** pospešeno dihanje, pes je omočilen, apatičen, leži, a je zelo nemiren. Sluznice ima blede. Če s prstom pritisnete ob dlesen in se ta ne postavi nazaj v tresh sekundah, je vaš pes dehidriran in ima lahko vročinski udar. **Pregretega psa nikoli ne polivamo z mrzlo vodo,** je smrtno nevarno. Hitro poiščemo pomoč veterinarja.

Škropiva za sadno drevje in strupi za škodljivce

Škropiva pomorijo mnoge živali. Zastrupijo prst. Raje poiščimo naravno zaščito. Čebelar zasadiamo medonosne rastline. Na vrtu kolobarimo. Uredimo hotel za žuželke in čebele samotarke.

Košnja

Pred košnjo trave preženimo skrite živali. V hladni travi gnezdijo mnoge ptice, skrivajo se ježki, srne, mačke in druge živali. Smrt s kosilnico je zelo huda, živali lahko dolgo trpijo, preden poginejo.

Divjih živali v gozdu in na travniku ne motimo

Rekreacija, hrup in divjanje v naravi živali vznemirijo. **Bodimo obzirni, ne motimo živali.** Kolesa, motorna kolesa in avtomobili ne sodijo na travnike in v gozdove.

Živali v morju

Na obali in v morju še posebej velja, da »**žival ni igrača**«. Morske zvezde, rake, ježke, polže, školjke, ribe opazujemo pod vodo. Ne nosimo jih na obalo. Lovljenje rakovic, včasih žal celo lomljenje klešč, sušenje zvezd in školjk na obali je mučenje živali. Živali počasi umirajo. Na obali **ne puščajmo odpadkov, ogorkov, nikakor ne embalaže, pločevink in plastike, mrež,** v katere se živali lahko zapletejo, se v njih zadušijo ali predmet pojedo in poginejo.

Opozori odrasle, če vidiš, da kakšna žival trpi. Lahko sporočiš tudi na inšpekcijo, da bodo preverili stanje živali.

Želimo vam čudovite počitnice v objemu narave in hišnih ljubljencev!

Mojca Furlan

15

https://drive.google.com/file/d/100wq_CXYwK955qo_rbyBRx8FRw1ne6rf/view?usp=sharing

https://drive.google.com/file/d/1BIA71hl-pcnPIRCikOy_qUF7dEpGV9XF/view?usp=sharing

ogrožene živali

Pomagaj ježkom, da ne bodo izumrli pred našimi očmi!

Ježki so zaščitene živali. V članku boš izvedel, kako lahko pomagaš ježkom preživeti. To je zelo pomembno, saj ima vsaka žival svoje posebno mesto v ekosistemu našega planeta. Vsaka žival je del mreže našega življenja.

Zakaj izumirajo?
Ježkoni uničujemo njihove domove s posegi v naravo, z gradnjo cest in novih naselij, s tlakovanjem dvorišč in uničevanjem travnikov. Hrano jim zastrupljamo z različnimi kemičnimi sredstvi, gnojili in strupi za polže. Hrane jim primanjkuje tudi zaradi suše. Ogroženi so zaradi mlh zim, ko se na pol prebudijo, hrane pa nimajo. Z avtomobili jih povozijo prehitri vozniki.

Kje živijo?
Obožujejo vrtove, grmičje, kupe listja, vejevja, kompostnike, votla debela, čim več zelenja, zarasle travnike. Dan bodo radi prespali v lesenem zabojniku ali hiški za muce. Vanjo nastelji seno.

Katero hrano pripravimo?
Zvečer jim na miren in suh prostor nastavi nizki skodeli z vodo in hrano.
Primerna hrana je:

- hrana za ježke iz trgovin s hrano za živali (pločevinke),
- mokra hrana za mačke (vrečke, pločevinke) in suhi mačji briketi (ne okusa ribe),
- suho sadje, mehko in sladko koščičasto sadje, brusnice, zdrobljeni oreščki, mokařji.

Ne marajo: jabolki, hrušk in paradižnika!
Prepovedano je mleko!

Pomagajmo ježkom!

- Nasadimo čim več grmovja, zelenja.
- Ne pokosimo vse trave, ob strani pustimo otočke za ježke in druge živali – zaraščena trava je raj za živali.
- Na vrtu pospravimo mreže, vsak dan zjutraj preglejmo ograjo, da se ježek ni zapletel ali zagozdil.
- Plastične lončke in drugo plastiko dobro zapremo v zabojnik za embalažo.
- Smeti je treba zavezati, da ne bi jež zlezel v vrečko in bi ga odnesli v zabojnik, kjer bi se zadušil.
- K ribnikom, zbiralnikom vode in bazenom nastavimo veje, kamenje, ovire, deske – da jež lahko spleza iz vode (sicer se bo utopil).
- Pred košnjo dobro preverimo, ali ni kje v travi žival, ki spi.
- Pred uporabo komposta pregledamo, ali v njem ne spi ježek.
- Pred kurjenjem ognja dobro pregledamo listje in veje, da ježka ne bomo živega sežgali.
- Ježka lahko poškoduje tudi pes brez povodca.

Ali se ježki sončijo?
Ježi so nočne živali. Če ga opaziš podnevi, je z njim nekaj narobe. Verjetno je bolan, poškodovan ali podhranjen, da se ne more umakniti. Muhe bodo na njegovem telesu, v očeh, v uših in ušesih legla jajčeca, ki se bodo razvila v črve. Ti ga bodo pojedli do smrti.

Kako poskrbiš za ježka, ki potrebuje pomoč?
S čisto brisačo ga nežno položi v škatlo, ki ima luknje za zrak. Na dno lahko daš seno ali tkanino. Postreži mu z vodo. **Čim prej pokliči strokovnjaka za navodila.** Za prstoživeče živali skrbijo v Zavetišču Muta. Dali ti bodo navodila, kaj storiti z ježkom, ali pa ga bodo prevzeli. Vse to se boš dogovoril po telefonu. Zbrali smo telefonske številke, kamor lahko pokličeš in ti bodo pomagali poskrbeti za ježka ali ježjo družinico.

Pomembne telefonske številke

Če potrebuješ pomoč pri reševanju ježka, ptice ali druge divje živali, pokliči, da boš dobil navodila strokovnjaka:

- Zavetišče za divje živali Muta: (02) 876 12 85 ali dr. vet. Golob 041 518 939
- Ambulanta za ptice, kunce, glodavce in plazilce Ljubljana: 01 477 92 51 do 15h
- Veterinarska ambulanta Pika Maribor: 0591 784 78
- Veterinarska bolnica Ptuj: 02 749 36 50

Mojca Furlan
Društvo Reks in Mila

12

<https://drive.google.com/file/d/1gnjz06XMzssimMa03cUp-YX6JKUBihhS/view?usp=sharing>

BIVALIŠČA

- čim več zelenja, trave
- grmovje
- obožujejo kompostnike
- hiške
- potrebujejo suho in udobno zimovanje

HRANA

- voda
- hrana za mačke, pse-ne okus ribe!
- žuželke (ščevrnji, polji)
- težko najdejo hrano (človek jim krči naravno okolje, strupi, suše)
- suha sadja, zakrbyjeni oreščki, kuhana jajca
- strogo prepovedano mleko, kruh!

JEŽ

POMAGAJMO JEŽKOM

- nasadite čim več zelenja, grmovja
- ne pokasite vsa trave
- pustite del trave zaraščene
- ne pozidajte, ne tlakujte celega dvorišča
- k ribnikom, bazenom nastavite veje, kamenje - da pride veter
- preverite pred kosnjo, ali je ježek v travi
- ko grabite, preverite, ali spi ježek
- ne puščajte smeti na dvorišču
- pes naj spi noter
- ne uporabljajte prazne
- ne uporabljajte strupov

NEVARNOSTI

- pokrijte astike, zbiralnike deževnice
- mreže, ker se zapletajo
- ceče, vozi, podasi in stopla
- strupi, ki jih nastavljamo za palčke
- smeti, v katere se zapletajo

JEŽKI SO
OGROŽENE ŽIVALI,
GROZI JIM
IZUMRTJE.

ČE VIDIMO JEŽA
PODNEVI, JE RANJEN!
VETERINAR
MURGLE VETERINARSKA
FABRIČETA:
01 474 91 00

Mia, Astrid, Hane, B.C

Napisala: MOJICA FURLAN ~ Fotografije: OSEBNI ARHIV in SHUTTERSTOCK

KAKO SKRBETI ZA MUCE?

Muca je živo bitje. Prav tako kot mi občuti veselje, zadovoljstvo, strah, neugodje, bolečino. Zato smo do muc in vseh drugih živali vedno nežni in uvidevni. Muca ima svoje potrebe po naravnem vedenju, rednem gibanju, vsakodnevni igri. Rada lovi mehke žogice, trakove. Ob pravilni oskrbi lahko živi do 20 let.

Muce so pogosto zelo navezane na svoje bratce in sestrice. Skupaj spijo, se negujejo in igrajo. Če ostanejo brez svojega bratca, sestrice ali prijatelja, so lahko zelo

Tudi na svojega skrbnika se zelo navežejo. Razumeti moraš, da boš za svojo muco zelo pomemben, pomembna. Zelo bo vesela tvoje družbe. Včasih bo to

Preden posvojiš muco, se z mamico in očkom pogovorite, kje bo njen prostor. Muca spi okoli 16 ur na dan, lahko tudi več. Za počitek si bo izbrala miren prostor, saj ne mara hrupa, pokov, glasne glasbe in kričanja. Pripravi ji skodelico za hrano in vodo ter mačje stranišče. Muca bo vesela igral in razgleda skozi okno. V stanovanju nikoli ne puščaj polodprtga okna. Če bi se muca zagozdila, bi se zelo ustrašila ali

se celo poškodovala! Okna in balkone je dobro zamrežiti, da se muca ne bi pognala za ptico ali čebelo in omahnila v globino. Lahko si polomi tačke ali dobi notranje poškodbe. Bivanje zunaj je včasih zelo nevarno. Muco lahko povozi avto ali napade kakšna večja žival. Kadar jo odpelješ na zrak, moraš paziti nanjo. Povodec bo na sprehodu po mestu verjetno dobra rešitev.

Pomembno!

Če najdete mačjega mladička, ga nežno zavijte v toplo odejo. Preiščite okolico, morda je kje njegova mama. Čim prej ga s starši

<https://drive.google.com/file/d/1-dzgbwIKYyKG1xYRh0e-U8cbIHBTVDhs/view?usp=sharing>

<https://drive.google.com/file/d/1B-tFhyuWpRkxKd8Vv-CRGhJY3uV0IUDj/view?usp=sharing>

zima

skrb za živali

Živali v hladnih dneh

Vem, da imate bralci revije **Moj planet** zelo radi živali. Tu je nekaj predlogov, kako pravilno poskrbeti za živali v hladnem obdobju leta. Noči so vlažne, mokre in mrzle, zato živali potrebujejo drugačno hrano, nego in zavetje kot v toplejšem obdobju.

Hišni ljubljenci in njihovo zavetje

V hladnih nočeh vse živali potrebujejo zavetje. Najbolj prav je, da imajo hišne živali svoj prostor na toplem in varnem, blizu svojih skrbnikov, saj so navezane nanje. V bokslh, če so še tako lepi, so osamljene. Pes nikakor ne sodi na verigo, ampak je zvest spremljevalec in sopotnik svojemu skrbniku.

Hrana in voda

Živali, ki živijo z nami v stanovanju, hranimo s kar se da kvalitetno hrano. Na prostem pa živijo tudi živali, ki nimajo odgovornega človeka, ki bi skrbel zanje. Tem lahko pomaga vsak izmed nas. V hladnih dneh potrebujejo več hrane, saj se grejejo z energijo, ki jo dobijo iz hrane. Ponudimo jim kalorično hrano. Voda naj bo topla, menjajmo jo večkrat na dan. Mrzla hrana je škodljiva.

Izolirana hiška

Najpogostejše živali brez doma so mačke. Nekateri ljudje zmotno mislijo, da lahko preživijo same. Pripravimo jim izolirano hiško. Potrebujemo stirodur, olfa nož in močno lepilo (lahko v traku). Odeje in tkanine se ponoči navlažijo, zato nastelimo slamo ali seno. Muca se v nastilj zakopje. Vhod pokrijemo s tkanino, da zadrži mraz.

Mačke

se hitro množijo. Samica ima lahko leglo dvakrat na leto, kar jo oslabi. Žalostno je, da veliko mladičev pogine zaradi pomanjkanja hrane, nepravilne nege in bolezni. Pogosto umrejo v hudem trpljenju. Zdrava mačka lahko živi do 20 let, zato za mačke ni dovolj domov. Rešitev je, da smo odgovorni skrbniki. To pomeni, da mačke steriliziramo in kastriramo in s tem preprečimo rojstvo mladičev, ki bi postali zapuščene mačke brez doma, hrane in zavetja.

Psi

Psi naj bodo na sprehodu aktivni. Na mrazu naj se ne zadržujejo predolgo. Tudi kopati se ne smejo. Tako se izognemo vnetjem zgornjih dihal in sečil. Zaradi lizanja ledu ali snega lahko dobijo prebavne motnje. Pazimo, da ne zdrsnemo, si poškodujemo tačke ali ranijo blazinice zaradi posute soli, peska ali ledu.

FOTOGRAFIE: SHUTTERSTOCK

Ježki

Ko se noči shladijo pod 10 °C, se ježki zatečejo v svoja bivališča. Dihanje in utrip srca se jim zelo upočasnita, pravimo, da hibernirajo. Če ježa opaziš pozimi, je lačen in potrebuje našo pomoč. Nežno ga ulovimo v zaboj z luknjami za dihanje, nastavimo mačjo hrano, trdo kuhano jajce in vodo ter seno, v katero se bo skrtil. Za navodila prosimo Zavetišče za divje živali Muta (02 876 12 85), v Ljubljani se obrnemo na Ambulanto za ptice, glodavce, plazilce (01 477 92 51) do 15. ure, v Mariboru na ambulanto Pika (059 1 784 78) in na Ptuj na Veterinarsko bolnico Ptuj (02 749 36 50).

Ptice in vodne ptice

Krmlinice in valinice za ptice postavimo stran od mačk. Hiške naj imajo dovolj veliko streho, da dež in sneg ne zmočita dna. Vsako jutro nasujemo svežega zrnja ali pripravimo lojeno pogačo. Hišico redno čistimo. Tudi vodnih ptic (rac in labodov) ne smemo hraniti s kruhom, ampak z žiti, na primer s koruzo, in zelenjavo.

Divje živali izumirajo

Divje živali so prilagojene na zimo, vendar jih ljudje s svojim ravnanjem in posegi v njihovo življenjsko okolje motimo in ogrožamo. Travniki, gozdovi in polja niso več tako bogati s hrano, kot so bili nekoč. Preveč je pozidav, novih cest in naselij, ki zmanjšujejo dom za divje živali. V gozdu ne vznemirjamo živali, bodimo tihi, psov ne spuščamo s povodcev. Žival, ki beži, izgubi ogromno energije in zato lahko tudi umre. Povežemo se z gozdarji in lovci ter skupaj z njimi hranimo gozdne živali. Vse potrebujejo vodo. Glede hrane upoštevamo napotke strokovnjakov.

Čofki na kapah in ključih

Od kod je mehko krzno – čofek na kapah, na obeskih za ključce, na čevljih ali celo na oblačilu? Krzno potegnejo mnogokrat še z žive živali, zato ga nikoli ne kupujemo! Če ga ne bomo kupili, ne bodo ubijali novih živali. Vedno se pred nakupom dobro prepričajmo, ali je krzno res umetno.

Vsak od nas lahko pomaga živalim v svojem domačem okolju. Živali nam bodo vrnile skrb in pozornost z veliko ljubezni in pripadnosti. Če imaš žival, nikoli nisi sam. Navdihujejo nas z mirom in po drugi strani razveseljujejo s svojo igrivostjo.

Mojca Furlan

<https://drive.google.com/file/d/1aNtfGNKa8sYOY6IKS4Z6odqatkRiCZ1m/view?usp=sharing>

Zakaj

V svoje življenje sprejeti žival?

• NAPISALA: MOJCA FURLAN, učiteljica razrednega pouka

Zagotavljamo vam, da vam bo hišni ljubljenec obogatil življenje. Odličen tovariš bo malčku, osnovnošolcu, pubertetniku ali starejši osebi. Vsak človek ob stiku z živaljo prejme ogromno pozitivnega. Žival vas sprejme brezkompromisno, take, kot ste. V očeh živali je človek čisto posebna oseba, ki se je vedno razveseli.

Videz, kariera, status, starost niso pomembni. Iskreno reagiranje živali razvija zaupanje, pripadnost, daje občutek sprejetosti in topline. Pri otroku in mladostniku ima žival vzgojni in lahko tudi terapevtski pomen. Otrok pridobiva sposobnosti socialnega funkcioniranja, večje samozaupanje, pozitivne izkušnje z lastnim telesom, dejanji in čustvi. Ob živali se sprostimo, umirimo, odvržemo maske, se nasmejimo. V zameno za vse te darove jo spoštujemo in

ji omogočimo čim več njenega naravnega vedenja.

Otroci se učijo odgovornosti in higiene, vendar ne morejo in ne smejo sami skrbeti za žival. Ob tem morajo razumeti, da žival ni igrača, ni primerna kot darilo in ne sme predstavljati hipne zadovoljitve.

KDAJ JE ČAS ZA PRVO ŽIVAL

Za žival je vedno pravi čas. A odločitev mora biti premišljena, saj se odločamo o živem bitju! Če načrtujemo dojenčka, razmislimo, ali bomo žival obdržali, ne moremo je zavreči zaradi novih okoliščin.

Pomembno je, da se na žival dobro pripravimo. Poznati moramo njene potrebe in jih tudi čim bolj uresničevati

ter ji omogočati naravno vedenje. Razmislitni moramo tudi o tem, kako se nam bo življenje z novim članom spremenilo. Imamo dovolj prostora? Si bomo vzeli dovolj časa za nego in druženje? Kako bo med našo odsotnostjo, med dopusti? Nekatere živali se ne selijo rade. Žival je zaveza, ki lahko traja tudi 15 let ali več.

Povezanost med človekom in živaljo pozitivno vpliva na psihično in fizično zdravje ljudi.

FOTO: OSEBNI ARHIV

voda briketi mokra hrana

kvaliteta / zdravje

varnost

zaščita

PRAVILNA PREHRANA

mladiči 4x obrok
odrasli 2x dnevno najmanj

BIVALNI PROSTOR

poletje → senca

zima → izolacija, toplota

prostor ob človeku

gibanje

igra

mladiči

ŽIVAL NI IGRAČA

POSVOJI DVA MUCKA

SEM ODGOVOREN LASTNIK ŽIVALI

NEGA

razglistenje
razbolhanje
cepljenje

ampula
Stronhold

veterinarska oskrba

PROSTOŽIVEČE BREZ LASTNIKA

prostovoljstvo

zavetišče , društva

STERILIZACIJA KASTRACIJA

preprečimo legla ~ ni dovolj domov

Odzivi učencev -anketa

<https://drive.google.com/file/d/1FMD7f0DfxgZQZMJHkr0USP3f76MglpYr/view?usp=sharing>
<https://drive.google.com/file/d/1xxTiPqI-Mk3sSeu0b75ZOjOsyvXQFlhF/view?usp=sharing>

anketa ob dnevu Zemlje

Moj najljubši

Svetovni dan Zemlje praznujemo 22. aprila v več kot 192 državah po vsem svetu. Okolje moramo ohraniti za vas, otroke. Pripada vam življenje v zdravem, neonesnaženem okolju, z gozdovi in drugimi habitati, z živalmi, ki so sopotnice na našem planetu, z neoporečno vodo in čistim zrakom, z rodovitno prstjo in drugimi naravnimi darovi.

Nekateri od vas ste nam zaupali, kateri je vaš najljubši košček narave.

Zala Lovšin, 8 let

V gozdu se vedno dogaja kaj zanimivega. V vročih poletnih dneh ga z družino obiščemo, ker je v njem hladneje, saj zadržuje vlago. Nabiramo borovnice, jeseni pa kostanj in gobe. Zraven skačemo po kupih listja, iz katerih včasih pokuka močerad. V kratkih zimskih dneh v snegu raziskujemo stopinje živali. Spomladi opazujemo prelepe zvončke in kronice.

Vasja Podboj, 9 let

Moj najljubši prostor je gozd. Tam je veliko živali, npr. veverice, močeradi, sove, drobne žuželke in deževniki. V gozdu skačem, plezam po drevesih, se zabavam, vendar ne preveč na glas, da ne motim ali zbudim živali, še posebej pozimi. Gozd obiščemo skupaj z našo psičko Penny. Gozd imam rad tudi zato, ker se mami ne jezi, če se umažem.

Pia Šmon, 8 let

Moj najljubši del narave je moja lončnica. Všeč mi je, ker je pri nas doma to edina roža, ki je samo moja, in ker me spominja na mojo učiteljico prečne flavte. Moja učiteljica ima namreč enako rožo, saj sem jo jaz izbrala. Zelo mi je pri srcu, zato rada skrbim zanjo in jo zalivam. Postavila sem jo na okensko polico, da ima dovolj svetlobe. Pogled nanjo me vsak dan razveseli.

Evgen Stepančič, 9 let, in Simon Stepančič, 7 let

Živiva blizu gozda, zato skoraj vsako popoldne preživiva v njem. Najraje splezava v krošnjo mogočne bukve. Tam se sprostita, opazujeva okolico in se pogovarjava. Gozdovi so pljuča našega planeta in želiva si, da nam bi jih uspelo ohraniti takšne, kot so.

18

Zaključek

- učitelj je vzor učencu zlasti s svojim osebnim ravnanjem
- besedila so bogato izhodišče za VITR
- preko zanimivih besedil o živih bitjih, okolju, človekovem ravnanju se spodbuja tudi bralno kulturo otrok
- preko besedil v člankih se sproži pogovor z učitelji, sošolci, s starši, starimi starši in vrstniki
- otroci nosijo v sebi prvinsko radovednost in sočutje do živega

https://drive.google.com/file/d/1_MpGpfLzBT4vZ7qsuiBE0wUIN1oGEzwf/view?usp=sharing

Literatura:

1. Pomagajmo žabicam:

https://drive.google.com/file/d/100wq_CXYwK955qo_rbyBRx8FRw1ne6rf/view?usp=sharing

2. Kako pomagamo živalim poleti, Moj planet:

https://drive.google.com/file/d/100wq_CXYwK955qo_rbyBRx8FRw1ne6rf/view?usp=sharing

3. Živali poleti : Poskrbimo za živa bitja okoli nas, Pogled:

https://drive.google.com/file/d/1BIA71hl-pcnPIRCikOy_qUF7dEpGV9XF/view?usp=sharing

4. Ježi nas potrebujejo:

<https://drive.google.com/file/d/1gniz06XMzssimMaO3cUp-YX6JKUBihhS/view?usp=sharing>

5. Skrb za zunanje živali:

<https://drive.google.com/file/d/1aNtfGNKa8sYOY6IKS4Z6odqatkRiCZ1m/view?usp=sharing>

6. Kako skrbeti za muce:

<https://drive.google.com/file/d/1-dzgbwIKYyKG1xYRh0e-U8cbIHBTVDhs/view?usp=sharing>

7. S sočutjem do narave za bolši svet, Revija Pogled:

https://drive.google.com/file/d/1_MpGpfLzBT4vZ7qsuiBE0wUIN1oGEzwf/view?usp=sharing

8. Življenje z domačo mačko:

<https://drive.google.com/file/d/1B-tFhyuWpRkxKd8Vv-CRGhJY3uV0IUDj/view?usp=sharing>

9. Anketa: Dan Zemlje, Moj najljubši košček narave, Moj planet:

<https://drive.google.com/file/d/1xxTiPqI-Mk3sSeu0b75ZOjOsyvXQFlhF/view?usp=sharing>

10. Anketa: Mednarodni dan Zemlje, Moj planet

<https://drive.google.com/file/d/1FMD7f0DfxgZQZMJHkr0USP3f76MglpYr/view?usp=sharing>